

Trolle-Ljungby kyrka

56.0213, 14.3701

Trolle-Ljungby kyrka är byggd på 1200-talet, och under 1300-talet uppfördes den första av fyra tillbyggnader som kom att förändra kyrkan helt. Först kom tillbygget i nordväst med sadeltak och gavel. Nästa tillbyggnad i mitten av 1400-talet inrymmer dagens kyrktorn med två kyrkklockor som bär årtalen 1448 respektive 1455.

1606 fick kyrkan en tillbyggnad i sydöst, som bekostades av länsherren Knud Gyldenstjerne.

Den fjärde tillbyggnaden, den i nordost, anses vara uppförd 1695 och är bekostad av Hovkanslern Wilhelm Julius Coyet på Ljungby gods.

I mitten av 1800-talet gjordes kyrkorummet om och man lät då riva gamla rester av långhus- och innermurar, liksom de gamla trätaken och valven som ersattes med putsade tunna trävalv.

Klockornets ytterdörr murades igen och en ny ingång togs upp åt väster i det ursprungliga tornets bottenvåning, som även blev dagens vapenhus.

En minnestavla berättar på latin om att förändringen skedde, när Ulrika Lovisa Maria och Hans Gabriel Wachtmeister residerade på Trolle Ljungby gods. Pastoratets kyrkoherde var Olaus Petrus Wallengren.

Domkyrkoarkitekten Theodor Wåhlin genomförde en byggnadsarkeologisk undersökning av kyrkan och beskriver 1922 förändringen mycket negativt, såsom citat "en hänsynslös omgestaltning" eller "hela vandaliseringen".

Altaret är från 1639 och visar Jesus som instiftar Nattvarden. Överdelen innehåller två tavlor, den vänstra visar kopparormen i öknen, den högra Jesus på korset.

Predikstolen som ombyggdes 1848 av delar från 1600-talets läktarpredikstol, pryds med bilder av de fyra evangelisterna. Baldakinen över hittades på vinden och hängdes upp 1928.

Under predikstolen finns klockarebänken, varifrån kantorn ledde sången, innan kyrkan fick sin första orgel.

På orgelläktaren finns en unik orgel byggd av Johan Niklas Cahman. Orgeln sattes upp i Göteryd 1731 och flyttades hit till Trolle-Ljungby kyrka 1869 där den fick ny fasad och nytt orgelhus i empirestil.

Cahmanorgeln bytte ut 1944 mot en ny orgeln byggd av A Mårtenssons Orgelfabrik AB i Lund.

Cahmansorgelen finns dock inte bara bevarad i form av läktarfasaden i sengustaviansk stil, utan har även restaurerades under åren 2013–14 och gjorts spelbar igen.

1982 inköptes en ny orgel av A Mårtenssons Orgelfabrik AB i Lund, som fick sin nuvarande plats i sydöstra hörnet i kyrkan.

Framför prästbänken till vänster om altaret finns nedgången till Coyetska gravkammaren, som brukades från mitten av 1600-talet till cirka år 1800. På östväggen hänger Wilhelm Julius Coyets huvudbanér, som bars i hans likprocession.

1684 skänkte han tillsammans med hustrun Elisabeth Gyllenstierna, det mässingsfat som hör till dopfunten. Det är ett tyskt 1500-talsarbete som är rikt dekorerat med en vapensköld i botten, buret av en tvåhövdad örn.

Dopfunten är troligen från 1100-talet, huggen i sandsten i romansk stil.

I kyrkan finns ett ansenligt krucifix som genomgått en underlig förvandling. Under 1200-talet bar Kristusfiguren en kungakrona på sitt högburna huvud: Dödens besegrare.

Under 1600-talet förändrades denna bild av Kristus. Då satte man in en kil på baksidan av halsen och tog bort kronan, vilket ger bilden av en lidande Kristus. Allt enligt gotikens stilkra.

I hörnet till norra sidoskeppet hänger en tavla med Carl XIII:s tal till Rikets ständer. Det finns också bland annat ett ståtligt epitafium över prosten Henrik Nissenius.

Källor:

Webb: Fjälkinge pastorat.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "50 kyrkor i nordöstra Skåne". Regionmuseet Kristianstad. ISBN 978-91-977127-7-4